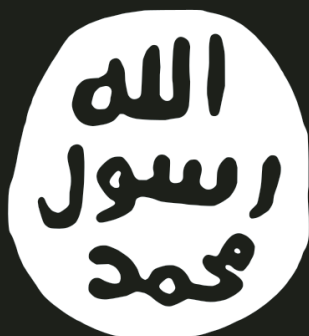

لَا إِلَهَ إِلَّا اللَّهُ

השוואת מאפייני המעורבות הצבאית במערכה נגד המדינה האסלאמית בתקופת כהונתם של הנשיאים ברק אובמה ודונלד טראמפ – 2014–2020

הילה אוסובסקי

חוקרת עצמאית

עלייתו של ארגון המדינה האסלאמית (דאע"ש) והתפשטותו המהירה ברחבי עיראק וסוריה בשנים 2013–2014 היוותה אתגר נוסף למדיניות האנטי-טרור של ארצות הברית. בין השנים 2014–2020 נאלצו הנשיאים ברק אובמה (2014–2017) ודונלד טראמפ (2017–2020) להתמודד עם כניסה למערכה צבאית ממושכת מול המדינה האסלאמית בעיראק ובסוריה. מאמר זה עוסק בבחינת המאפיינים של המעורבות הצבאית בתקופת כהונתם של שני הנשיאים, בחלוקה לשלושה קריטריונים מרכזיים: נוכחות קרקעית צבאית (boots on the ground); מאמצי הסיוע והתמיכה בכוחות המקומיים; וביצוע תקיפות אוויריות באופן עצמאי וכחלק מהקואליציה הבינלאומית. מטרת המאמר היא לבחון כיצד פעלו הנשיאים אובמה וטראמפ בהתייחס לשלושת הקריטריונים שצוינו לעיל, תוך השוואת נקודות הדמיון והשוני המרכזיות ביניהם.

מילות מפתח: המדינה האסלאמית, דאע"ש, ארצות הברית, מעורבות צבאית, דונלד טראמפ, ברק אובמה, סוריה, עיראק, מדיניות אנטי-טרור.

מבוא

עלייתו של ארגון המדינה האסלאמית (דאע"ש) בעיראק ובסוריה בשנת 2014 והכרזתו על הקמת ח'ליפות במזרח התיכון הובילו את ארצות הברית בחזרה למעורבות צבאית ארוכת טווח בעיראק ובסוריה. שני נשיאים הוציאו לפועל את המאמצים האמריקאיים למיגור האיום הגלובלי מצד המדינה האסלאמית – הנשיא הדמוקרטי ברק אובמה (2014-2017) והנשיא הרפובליקני דונלד טראמפ (2017-2020). למרות ששני הנשיאים הגיעו ממחנות פוליטיים מנוגדים, שניהם הדגישו באופן פומבי את רצונם להימנע מפריסה רחבה של הצבא האמריקאי במדינות זרות, לשנות את המדיניות הקודמת של התערבות בסכסוכים זרים ולמזער את תפקידה של ארצות הברית בתור השוטרת העולמית (Dreazen, 2017; Galeotti, 2016; Lubold, 2014). האסטרטגיה הצבאית האמריקאית בעיראק ובסוריה בשנים 2014-2020 כללה שלושה מרכיבים עיקריים: שליחת כוחות צבאיים קרקעיים; תמיכה היקפית בכוחות המקומיים, שהתמקדה בתוכניות אימון ובחימוש; וכן ביצוע תקיפות אוויריות – תחילה בצורה עצמאית ולאחר מכן במסגרת הקואליציה הבינלאומית.

רצונו של אובמה להימנע מהכנסתם של כוחות צבאיים קרקעיים לשטחי הלחימה הייתה הסוגיה המאתגרת ביותר בעבורו לאורך המערכה נגד המדינה האסלאמית.

ברק אובמה החל את התמודדותו עם המדינה האסלאמית על פי עקרונות ברורים ומוסדרים, שלאורם ניסה לפעול לבלימת התקדמותו של הארגון ולמגר את השפעתו ברחבי סוריה ועיראק. האסטרטגיה הצבאית של אובמה התבססה על שלושה עקרונות מרכזיים: הימנעות מהכנסת כוחות לחימה קרקעיים כדי לטפל בבעיית המדינה האסלאמית; תמיכה באסטרטגיית לחימה באמצעות כוחות שלוחים (פרוקסי) מקומיים (By, with, and through); וכינון של מסגרת בינלאומית רחבה לביצוע תקיפות אוויריות נגד מטרות של המדינה האסלאמית בשטח. שלושת העקרונות של אובמה נועדו לצמצם מגע בין חיילים אמריקאים לבין הלחימה בשטח ולהימנע מביקורת ציבורית בדבר החזרה למעורבות צבאית ישירה, בעיקר בעיראק שבה ארצות הברית הייתה מעורבת צבאית, מדינית ופוליטית במשך שמונה שנים, בין 2003 ל-2011.

לאורך כהונתו פעל אובמה לשימור העקרונות שהתווה. הקואליציה הבינלאומית הצליחה לקרום עור וגידים בתוך שבועות ספורים, ותקיפות אוויריות

שנעשו במסגרתה הצליחו להאט את התקדמותה של המדינה האסלאמית וסיפקו חיפוי משמעותי לכוחות המקומיים בקרבות הקרקעיים. תוכניות הסיוע לכוחות המקומיים, שהתמקדו במערך אימונים ובאספקת נשק, החלו בצורה מקרטעת ורצופה מכשולים לפני שהתייצבו והחלו להפיק תוצאות. התוכנית בעיראק לא הצליחה בחודשיה הראשונים לאמן יותר מכמה אלפי לוחמים, והתוכנית בסוריה נסגרה שלושה חודשים לאחר תחילתה בעקבות קשיים חמורים יותר בתהליך האימונים. לקראת סוף כהונתו של אובמה הצליחה התוכנית בעיראק לגייס לוחמים נוספים (אף כי המספר עדיין היה נמוך בעשרות אחוזים מההשערות של משרד ההנהגה בדבר היכולת לפני תחילת התוכנית), והתוכנית בסוריה הוחזרה במתכונת חדשה ומצומצמת יותר.

רצונו של אובמה להימנע מהכנסתם של כוחות צבאיים קרקעיים לשטחי הלחימה הייתה הסוגיה המאתגרת ביותר בעבורו לאורך המערכה נגד המדינה האסלאמית. בתקופת כהונתו אישר אובמה את שליחתם של כ-5,000 חיילים לעיראק וכ-400 חיילים לסוריה (Agerholm, 2016; Stewart, 2015). אף כי ממשלו הדגיש שמשימות החיילים אינן כוללות תפקידי לחימה ישירים בשטח ולכן העיקרון שכונן אובמה לא הופר, העלייה המשמעותית במספר החיילים האמריקאים שנמצאו פיזית על הקרקע בעיראק, יחד עם פרסום תמונות של חיילים במרכז שטח הלחימה בסוריה, הובילו להשמעת ביקורות וטענות כלפי אובמה.

באופן כללי אפשר לטעון כי עקרונות הלחימה שהציב אובמה בעיראק ובסוריה היו זהים, אך יישומם היה שונה. ההבדלים התבטאו גם בהיבט הזמן וגם בהיבט העומק. בעיראק – היקף התקיפות האוויריות, היקף הסיוע לכוחות העיראקיים והכורדיים ומספר החיילים בכוחות הקרקעיים שנשלחו היו גבוהים בהרבה מאלה שבסוריה. בעוד החיילים האמריקאים הראשונים נשלחו לעיראק כבר ביוני 2014, נוכחות של חיילים אמריקאים בסוריה החלה רק בחודש אוקטובר 2015. ההבדל בעצימות ובאפקטיביות של המערכה נבע בחלקו מהאמונה של ארצות הברית ובעלות בריתה שחיסולה המהיר של המדינה האסלאמית בסוריה יחזק את ממשל אסד – תוצאה שהם לא היו מעוניינים בה באותה עת (Dekel, 2015). גם תוכנית האימונים החלה באותו הזמן בסוריה ובעיראק, אך מספר המאומנים, היקף התוכנית ורמת הסיוע בהיבט הכלכלי ואספקת החימוש היו רחבים יותר בעיראק.

אובמה נכנס למערכה נגד המדינה האסלאמית עם עקרונות מוגדרים שנקבעו מראש, אולם עקרונותיו של טראמפ שנכנס לבית הלבן בתחילת 2017 היו ברורים

הקואליציה הבינלאומית החלה על מי מנחות לאחר שהיבט זה של הלחימה היה מאורגן היטב ופעל ברציפות גם במהלך כהונתו של אובמה. עם זאת, בחלוף הזמן רצונו לקבל החלטות באופן עצמאי השפיע על שיתוף הפעולה של ארצות הברית עם חברות הקואליציה. ההחלטה להסיג את כל הכוחות האמריקאיים מסוריה עם תום מבצעי הלחימה המרכזיים, על אף שלא מומשה במלואה, הפתיעה גם בכירים בממשל האמריקאי וגם חברות בקואליציה, שנמצאו בעיצומם של דיונים על התחייבויות מחודשות לזירה הסורית (Brookings Institute, 2019).

מאפייני המעורבות הצבאית

נוכחות קרקעית צבאית

תקופת ברק אובמה

לאחר לחימה ארוכת שנים, בשנת 2011 קיים אובמה את הבטחתו להוציא מעיראק את אחרון החיילים האמריקאים (Shanker, 2008). ההחלטה בדבר נסיגת הכוחות סימנה את תחילתה של אסטרטגיה חדשה שעסקה בהגדרת המעורבות האמריקאית העתידית במדינות זרות, במטרה להימנע ככל האפשר ממעורבויות ממושכות שיהוו מעמסה כלכלית, פוליטית ואנושית על ארצות הברית. בעת שהאיום מצד ארגון דאע¹ בעיראק ובסוריה התעצם באביב־קיץ 2013, האסטרטגיה הביטחונית החדשה של אובמה עיצבה ותחמה את מאפייני התגובה האמריקאית לארגון הטרור.

בהתייחסויותיו הראשונות לדאע² טען אובמה כי מדיניות שכוללת התערבות צבאית קרקעית בכל מדינה היא נאיבית ואינה ריאלי. אובמה אומנם הדגיש שיתקימו מבצעים צבאיים מוגבלים ופעולות הגנתיות במטרה לחלץ אזרחים אמריקאים ולשמור על ביטחונם, אך טען כי יתר המעורבות האמריקאית באזור תסתכם בסיוע היקפי לכוחות העיראקיים (The White House, 2014). במהרה התחוויר כי הצבא והממשל העיראקי אינם מיומנים וחזקים דיים להוות כוח נגד אפקטיבי לדאע³. חוסר נכונותן של היחידות השיעיות בצבא העיראקי, שהוצבו בצפון־מזרח המדינה, להגן על שטחים שבהם התגוררה האוכלוסייה הסונית והעדפתן לנטוש את שדה הקרב ולא להילחם בדאע⁴ (Yadlin, 2015) הובילו להבנה של ממשל אובמה שעליו להשקיע מאמצים נוספים אם ברצונו למנוע את נפילתה של עיראק.

כפי שמתואר בתרשימים 1.1 ו-1.2, החל מיוני 2014 ועד תום כהונתו אובמה שלח בהדרגה כ־5,500 חיילים לעיראק, והחל מאוקטובר 2015 כ־200 חיילים לסוריה (Agerholm, 2016; Stewart, 2015). ההבדל בין מספר החיילים בשתי המדינות נבע מגורמים אחדים, בין היתר

פחות. טראמפ ביקש לזכות בהישגים מהירים בזירה החוץ כדי להצדיק את בחירתו לתפקיד ואת יכולותיו לסיים בהצלחה מערכות שאובמה לא הצליח לסיים. למזלו של טראמפ, המערכה שקיבל בירושה הגיעה להתייצבות מסוימת ואף לשינוי תנופה בעת כניסתו לתפקיד. כל מה שנותר לטראמפ היה להוביל בבטחה את המערכה, שהתבססה ברובה על עקרונותיו הצבאיים של אובמה, לקו הסיום.

כדי להאיץ את התהליך נקט טראמפ שני צעדים חשובים: הוא אישר למפקדי הצבא לקבל החלטות בצורה עצמאית יותר, דבר שהוביל לכניסתם של חיילים רבים יותר לשטח הלחימה; והוא החליט לחמש באופן ישיר את הכוחות הכורדיים (YPG) בסוריה כך שיוכלו לכבוש שטחים מידי המדינה האסלאמית – החלטה שאובמה נמנע ממנה (Gordon & Schmitt, 2017). יצוין כי אובמה העניק תמיכה מתמשכת לכוחות הסוריים הדמוקרטיים (SDF),⁵ אך נמנע מהפגנת תמיכה פומבית ברורה במיליציה ה־YPG לאור קשריה עם מפלגת הפועלים הכורדית (PKK), שהוכרה כארגון טרור על ידי האיחוד האירופי וטורקיה (Sloat, 2019).

בניגוד לאובמה, טראמפ לא ייחס משמעות מיוחדת למושג 'כוחות צבאיים קרקעיים'. גם הוא הבטיח מעורבות פחותה של חיילים אמריקאים בסכסוכים זרים, אך מעולם לא ביקש להימנע משליחת כוחות קרקעיים נוספים לתוך שטח הלחימה, כל עוד מטרותם הייתה להאיץ את המערכה לחיסול המדינה האסלאמית. כדי לשמר את גורם ההפתעה למול המדינה האסלאמית, וייתכן שגם כדי להימנע מביקורת ציבורית, טראמפ אסר על פרסום מספר החיילים שנשלחו לעיראק וסוריה החל ממארכס 2017 (Hennigan, 2017).

תוכניות האיומן בעיראק ובסוריה המשיכו להתקיים באותה המתכונת גם במהלך כהונתו של טראמפ, כאשר התוכנית בעיראק אף הוארכה על ידו בשנתיים נוספות עד סוף 2019. מנגד, יחסיו עם הכוחות הכורדיים בסוריה, בדגש על סוגיית החימוש, היו עקביים פחות. מטרת החלטתו של טראמפ לחמש את הכוחות הכורדיים הייתה להאיץ את ניצחונם של המורדים בעיר א־רקה ולהחזיר לשליטתם את המאחז הגדול והחשוב ביותר של המדינה האסלאמית בסוריה. לאחר שהמטרה הושגה ולאור הלחץ מהצד הטורקי, טראמפ החליט לשנות את המדיניות שהתווה. הוא סיים את תוכנית החימוש, הצהיר על נסיגה מיידית של חיילים אמריקאים מסוריה וריצה את הטורקים בכך שהעניק להם את המנדט להילחם בפעילים הנותרים של המדינה האסלאמית באזור הגבול, שבו פעלו הכוחות הכורדיים (Borger & McKernan, 2019). כניסתו של טראמפ למסגרת

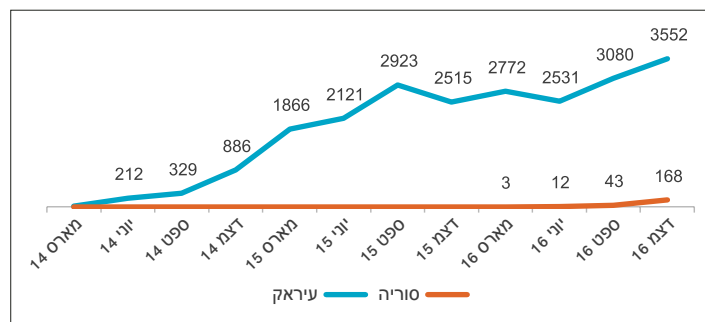
המדינה האסלאמית, אך סביר להניח כי האפשרות הזו הועלתה כחלק ממשימות ההגנה ולא כמבצע צבאי יזום נגד מטרה מוגדרת מראש.

לקראת סוף 2015 נשלח כוח מיוחד של 200 חיילים לבצע פשיטות עצמאיות בסוריה ובעיראק במטרה ללכוד מנהיגים של המדינה האסלאמית (Stewart & Torbati, 2015). ההצהרה הפומבית בדבר שליחת כוח מבצעי בהגדרתו לצוד פעילי טרור בשטח העלתה מחדש את השיח הציבורי סביב המושג נוכחות קרקעית צבאית והבטחותיו של אובמה.

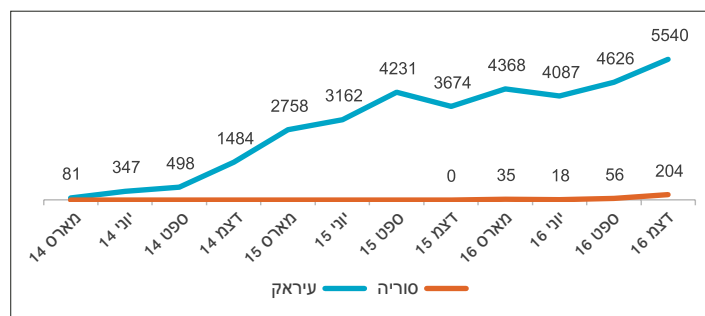
בראיון שהעניק כחודש לאחר מכן הדגיש אובמה כי כאשר אמר שלא יהיו חיילים בתפקידי לחימה קרקעיים, הוא הניח שהציבור האמריקאי הבין כי הכוונה הייתה שארצות הברית לא תיכנס למעורבות צבאית בהיקף רחב כפי שנעשה בעיראק בשנת 2003, אך לא הייתה כוונה להימנע בכלל משליחת כוחות קרקעיים למשימות צבאיות מוגדרות (Zenko, 2015). דובר משרד ההגנה דאז ג'ון קירבי הדגדג את תפיסותיו של אובמה וטען כי כאשר הם מדברים על כוחות, הכוונה היא לכוח קונוונציונלי גדול של חיילי שדה שנועד לתכנן, לתאם ולהוביל מבצעי לחימה על הקרקע (C-Span, 2016). בזירה הסורית, אובמה שלח 50 חיילים של כוח מבצעים מיוחדים לקראת סוף 2015 במטרה לתאם בין קבוצות המורדים לכוחות הקואליציה. שר ההגנה דאז אשטון קרטר הצהיר כי בהיתן הזדמנות מבצעית, הכוחות יהיו מוכנים לבצע פשיטות קרקעיות באופן נקודתי גם ללא שיתוף פעולה עם הכוחות המקומיים (Mohammed et al., 2015). במהלך 2016 הצהיר אובמה על שליחתם של עד 400 חיילים נוספים לסוריה, אך הדגיש שהחיילים לא יפעלו בחזית הלחימה ותפקידם הרשמי הוגדר כמאמנים, יועצים ומומחי נטרול פצצות. עם התקדמות הלחימה בשטח, עקרונותיו של אובמה וחוסר נכונותו לתגבר בצורה מסיבית את הכוחות על הקרקע לפני כניסה לקרבות מכריעים בערי מפתח בעיראק הובילו להבעת תסכול בקרב מפקדי הצבא (Rogin, 2016), בדבר הצורך לפרק ולהרכיב מחדש יחידות כדי לענות על צורכי הצבא עם מספר מוגבל של חיילים. בשל כך נאלץ אובמה לערוך אי אלו שינויים כדי לאפשר המשכיות של מאמצי הלחימה.

אחד מן השינויים היה שליחתם של מפעילי ערכת בקרה קרקעית (JTAC – Joint Terminal Attack Controllers) לשדה הקרב בעיראק עם תחילת המערכה על מוסול באמצע חודש אוקטובר 2016, במטרה להכווין את התקיפות האוויריות מהשטח. שליחת חיילים לחזית תוך העמדתם בסיכון ממשי היוותה שינוי משמעותי בדוקטרינה של אובמה, שעד אז לא היה מוכן לשלוח

חוסר רצונו של אובמה לשתף פעולה עם המשטר הסורי, השפעת מלחמת האזרחים בסוריה על המצב בשטח והצורך בהגנה על מתקנים ואזרחים אמריקאים המוצבים בעיראק. עד לכניסת הכוחות הקרקעיים לסוריה התבסס הסיוע האמריקאי על תקיפות אוויריות כחלק מהקואליציה וסיוע היקפי לכוחות המורדים המתונים. על אף העלייה ההדרגתית במספר הכוחות, אובמה הדגיש במספר מקרים כי תפקידם של מרבית החיילים אינו להילחם באופן ישיר על הקרקע נגד המדינה האסלאמית אלא לסייע ולייעץ לכוחות המקומיים (Baker et al., 2015; DeYoung & Gearan, 2014). רק במקרים ספורים הממשל הודה שחיילים אמריקאים נשלחו לעיראק או לסוריה במטרה לערוך מבצעים צבאיים או להיות מעורבים באופן ישיר בלחימה בשטח.

תרשים 1: מספר החיילים בעיראק ובסוריה (זרוע היבשה) לפי נתונים רשמיים של משרד ההגנה, 2014–2016
מקור: DMDC (n.d.).

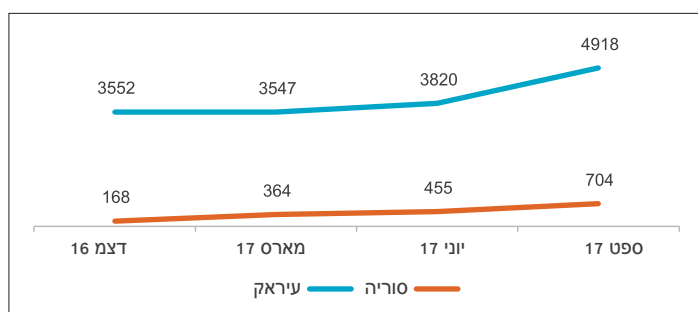

תרשים 2: מספר החיילים בעיראק ובסוריה (זרוע היבשה, חיל הים וחיל האוויר) לפי נתונים רשמיים של משרד ההגנה, 2014–2016
מקור: DMDC (n.d.).

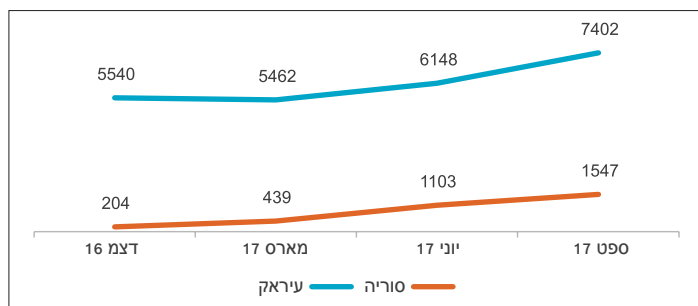
החיילים הראשונים שנשלחו לעיראק ביוני 2014 נועדו לספק הגנה על מתקנים ואזרחים אמריקאים, וכן להעביר לוושינגטון מידע מודיעיני על המתרחש בשטח (יצוין כי לאחר הנסיגה מעיראק בשנת 2011 פעלו במדינה רק כוחות צבא פרטיים). אובמה אומנם הצהיר כי הכוחות עשויים להיות מעורבים במבצעים נקודתיים נגד פעילי

הישגים משמעותיים בשטח ואפשרה את עלייתה של המדינה האסלאמית.

בחודשיו הראשונים בבית הלבן ביצע טראמפ שתי פעולות מרכזיות בעניין הלחימה בסוריה ובעיראק: הוא ביקש ממפקדי הצבא להכין בתוך שלושים ימים תוכנית חדשה להבסת המדינה האסלאמית, ובה בעת העניק להם סמכויות רחבות יותר בקבלת החלטות טקטיות בשטחי הלחימה. בין היתר, טראמפ העניק לשר ההגנה ג'ים מאטיס סמכות לשנות ולהתאים את מספר החיילים על הקרקע (Baldor, 2017).

תרשים 3: מספר החיילים בעיראק ובסוריה (זרוע היבשה) לפי נתונים רשמיים של משרד ההגנה, 2016–2019
מקור: DMDC (n.d.)

תרשים 4: מספר החיילים בעיראק ובסוריה (זרוע היבשה, חיל הים וחיל האוויר) לפי נתונים רשמיים של משרד ההגנה, 2016–2019
מקור: DMDC (n.d.)

במארס 2017, לאחר שהצבא האמריקאי שלח תגבורת שכללה חיילי מארינס להפעלת כלי ארטילריה בסוריה וכוח צנחנים לעיראק, טראמפ הורה על הפסקת הפרסומים בדבר היקף הכוחות האמריקאיים ומטרותיהם (Hennigan, 2017). בעקבות זאת והחל מחודש אוקטובר 2017 גם משרד ההגנה הפסיק לפרסם את מספר חיילי הצבא המוצבים בעיראק ובסוריה במסגרת הדוחות הרבעוניים שלו. איסור הפרסום, שהוחל כחלק מהרצון של ממשל טראמפ לשמור על עמימות בפעולותיו הצבאיות, אפשר שליחה של חיילים נוספים מבלי להיות

או לפחות להודות בשליחתם של חיילים אמריקאים אל תוך שטח הלחימה.

אפשר לומר כי רוב הדיון הפוליטי-תקשורתי סביב סוגיית הנוכחות הקרקעית ובשאלה אם אובמה הפר את הבטחותיו שלא להכניס כוחות צבאיים קרקעיים לסוריה ולעיראק או קיים אותן עסק בהגדרה של המושג – האם דובר על היקף הכוחות שנמצאו פיזית על הקרקע או על מהות התפקיד של הכוחות? מבחינה כמותית, המספרים טיפסו באופן מהיר תוך שנתיים ליותר מ-5,500 חיילים בתוך עיראק וכ-200 חיילים בתוך סוריה. יצוין כי המספרים שפורסמו באופן רשמי בדוחות משרד ההגנה לא תאמו להצהרות הפומביות של הפנטגון או לדיווחים תקשורתיים שיוחסו לבכירים אנונימיים בצבא. חוסר ההתאמה הוביל לקבלת תמונת מצב לא אחידה של היקף הכוחות הקרקעיים בסוריה ובעיראק. מבחינת מהות הכוחות, למרות ההתעקשות של אובמה על כך שהרוב המכריע של החיילים שהוצבו בעיראק לא היו מעורבים בתפקידי לחימה, והיעדר פרסום מדויק של מטרת לוחמי הכוחות המיוחדים בסוריה, תמונות של הכוחות שהתפרסמו במאי 2016 והראו חיילים אמריקאים בסמוך לשטחי לחימה בסוריה ערערו את ההצהרות הנחרצות של אובמה על כך שהכוחות האמריקאיים פועלים בתפקידי תמיכה בלבד (McLeary, 2016).

תקופת דונלד טראמפ

עוד בתקופת המרוץ לנשיאות היו לטראמפ דעות מגובשות על האסטרטגיה הנכונה, כפי שהוא תפס אותה, נגד המדינה האסלאמית בסוריה ובעיראק. למרות שסייר לחשוף את פרטיה בטענה שצריך לשמר את אפקט ההפתעה למול האויב, טראמפ הכריז בחודש מארס 2016 כי על ארצות הברית להגדיל את מספר החיילים על הקרקע, אם ברצונה להוביל לחיסולה של המדינה האסלאמית. טראמפ טען כי בהתאם לדברים ששמע ממפקדים בכירים בצבא, מדובר בסדר גודל של בין 20 ל-30 אלף חיילים על הקרקע כדי לבצע את המשימה (Gaouette & Starr, 2016).

בזמן שטראמפ דיבר על הגדלה משמעותית של מספר החיילים, מצע הבחירות שלו אופיין במידה רבה בבדלנות. רצונו להימנע ממעורבות ב"מלחמות ללא סוף" (The Hill Staff, 2016) ולהשקיע יותר קשב וכסף בבעיות הפנימיות של ארצות הברית הוביל לביקורת נוקבת מצידו על החזרה למעורבות צבאית בעיראק ובסוריה בתקופת כהונתו של אובמה. בעבר טראמפ ביקר תכופות גם את ההחלטה לסגת מעיראק ב-2011, החלטה שלתפיסתו הותירה את ארצות הברית ללא

נתון לביקורת ציבורית. מן המידע שכן פורסם עד סוף אוקטובר אפשר ללמוד כי היקף הכוחות שנשלחו לעיראק ולסוריה התרחב במידה משמעותית בשנה הראשונה לכהונתו של טראמפ. כפי שמראים התרשימים 1.3 ו-1.4, בין תחילת 2017 ועד חודש אוקטובר התווספו כ-2,000 חיילים לעיראק וכ-1,300 חיילים לסוריה – עלייה של כ-36 ו-750 אחוזים, בהתאמה.

בעוד שאובמה נאלץ להתמודד עם המדינה האסלאמית בהיותה בשיא כוחה בסוריה ובעיראק, טראמפ נכנס לתפקיד הנשיא כאשר הארגון כבר נחלש באופן משמעותי.

בין חודש דצמבר 2017, שבו ממשלת עיראק הכריזה על ניצחון נגד המדינה האסלאמית, לחודש דצמבר 2018, שבו טראמפ הכריז ניצחון על המדינה האסלאמית בסוריה לאחר שחרור העיר א־רק (הכרזת הניצחון של הכוחות הכורדיים בסוריה הייתה רק במארכס 2019, לאחר דחיקתם ממחוזם האחרון בבאע'וז), ממשל טראמפ המשיך במדיניות העמימות וסיפק עדכונים מעטים על היקף הכוחות האמריקאיים בשטח. עם ההכרזה על ניצחון המדינה האסלאמית בסוריה, טראמפ הוסיף כי בכוונתו להוציא את כלל החיילים האמריקאים משטחי המדינה בתוך שלושים ימים בלבד. החלטה זו התקבלה למרות שהכוחות הכורדיים לחמו עדיין בפעילי המדינה האסלאמית, ואף על פי שהפנטגון העריך כי לח'ליפות בסוריה נותרו עוד כ-14,500 לוחמים (Borger, 2018). בציוץ שפרסם יום לאחר ההחלטה הצדיק טראמפ את יציאת הכוחות ברצונו לשמור על החיילים ועל הכסף האמריקאי (Trump, 2018a).

ההכרזה של טראמפ על נסיגת הכוחות הותירה רבים מבכירי הממשל מחוץ למעגל קבלת ההחלטות. מפקד סנטקום (CENTCOM), פיקוד המרכז של צבא ארצות הברית) דאז ג'וזף ווטל התוודה כי הנשיא לא התייעץ עימו לגבי ההחלטה על הוצאת הכוחות מסוריה (Youssef, 2019), שר ההגנה ג'ים מאטיס (ולאחר מכן גם השליח לקואליציה הבינלאומית ברט מקגורק) הגישו את התפטרותם לאור השינוי המפתיע והמהיר במדיניות האמריקאית. אף שטראמפ מיתן את דבריו לאחר הצהרתו הראשונית והכריז שהכוחות האמריקאיים יצאו בהדרגתיות איטית יותר מסוריה (Trump, 2018b), המתווה החדש שהתפרסם כחודשיים לאחר מכן כלל את הותרתם של 400 חיילים בלבד – מספר שהצטמצם בשנית לקראת הפלישה הטורקית לעיריות גבול בצפון מזרח סוריה באוקטובר 2019.

סוגיית נסיגתם של הכוחות האמריקאיים הייתה סבוכה גם בזירה העיראקית. לאחר הכרזת הניצחון טען הממשל העיראקי שהכוחות האמריקאיים יתחילו בנסיגה כבר בפברואר 2018. בעוד הממשל האמריקאי סירב לאשר אם החלה נסיגה של כוחות או את מספרם (Chmaytelli, 2018), התחוויר כי חרף הרצון של הממשל העיראקי ביציאת הכוחות האמריקאיים, טראמפ לא שש להותיר את המצב בשטח לטיפולו הבלעדי, בייחוד לאור העלייה בפעילות המיליציות השיעיות באזור. למרות התגברות המתחים בין טראמפ לממשל העיראקי, הנסיגה האמריקאית מעיראק החלה רק במחצית השנייה של 2020. מפקד סנטקום דאז קנת' מקנזי טען כי המניע להוצאה של כמחצית מהכוחות האמריקאיים בעיראק היה האמון של הממשל האמריקאי ביכולות הצבא העיראקי להתמודד עם מה שנותר מאיום המדינה האסלאמית (Shinkman, 2020), אך ייתכן כי מניע מרכזי להוצאת החיילים היה ניסיון לזכות בנקודות פוליטיות לקראת הבחירות לנשיאות בחודש נובמבר. בעוד שאובמה נאלץ להתמודד עם המדינה האסלאמית בהיותה בשיא כוחה בסוריה ובעיראק, טראמפ נכנס לתפקיד הנשיא כאשר הארגון כבר נחלש באופן משמעותי ועיקר תנופת הלחימה היה בידי הקואליציה והכוחות המקומיים. בעיראק הייתה בעיצומה מערכה ממושכת על העיר מוסול ובסוריה הכוחות התכוננו לקראת המערכה על העיר א־רק, העיר הגדולה והחשובה ביותר בח'ליפות המדינה האסלאמית. הבחירה של טראמפ בעמימות אסטרטגית מקשה על עריכת השוואה כמותית עם מספר החיילים שנשלחו בתקופת אובמה, אך ההצהרות הפומביות של הפנטגון בדבר שליחת חיילים שהפעילו כלי לחימה קונוונציונליים על הקרקע זמן קצר לאחר כניסתו לתפקיד ואיסור הפרסום על מספר החיילים – אלה עשויים להעיד על שינוי הן בהיקף הכוחות מתקופת כהונתו של אובמה והן במטרותיהם.

לסיכום אפשר לומר כי סוגיית הנוכחות הצבאית הקרקעית בעיראק ובסוריה נתפסה על ידי שני הנשיאים באופן שונה לחלוטין. אובמה הבטיח בשלב מוקדם מאוד לא להכניס כוחות צבאיים קרקעיים לעיראק ולסוריה, ובמהלך כהונתו המשיך להצדיק את ההחלטה. אף על פי ששלח מספיק חיילים, בעיקר בתפקידי תומכי לחימה, כדי לבלום את התקדמות המדינה האסלאמית ולאפשר לכוחות המקומיים להתגבש למערכה מסודרת, הוא לא התחייב עד הסוף למעורבות האמריקאית בשטח ולא שלח לוחמים קרקעיים רבים בהיקף שהיה מסיים את המלחמה במהירות רבה יותר.

קשורים לארגוני טרור או הואשמו בפשעים בעבר – כל אלה הובילו לכך שבשלושת החודשים הראשונים הגיעו לאימונים רק כ־60 אחוזים ממספר החיילים הצפוי (Lynch III, 2015). למרות הקשיים, אובמה החליט להתמיד בתוכנית מתוך אמונה כי גם אם יידרש זמן רב יותר להגיע למטרה, הובלת הלחימה על ידי הכוחות המקומיים היא הדרך הטובה ביותר לשמור על ההישגים ולייצר יציבות בטווח הארוך. אך כי תוכנית האימונים לא הגיעה ליעדה המקורי עד סופה, עד תחילת 2017 הייתה עלייה ניכרת במספר המאומנים, שלפי הצהרות רשמיות עמד על כ־37 אלף חיילי כוחות הביטחון העיראקיים וחיילי הפשמרגה הכורדית (Baron, 2017).

נוסף על תוכנית האימונים, החל מאפריל 2015 ויחד עם הקואליציה הבינלאומית, ארצות הברית חימשה כוחות כורדיים בעיראק בנשק כבד דוגמת טילים נגד טנקים, רקטות ונגמ"שים. אמצעי הלחימה מומנו כחלק מחבילת הסיוע בשווי 2.6 מיליארד דולר שארצות הברית ומדינות נוספות סיפקו לעיראק משנת 2014 (Robson, 2016).

לאחר שהקונגרס אישר מסגרת תקציבית של 500 מיליון דולר, בינואר 2015 הודיע ממשל אובמה על כוונתו לשלוח יותר מ־400 חיילים כדי לחמש ולאמן מורדים סורים מתונים. מטרת התוכנית הייתה לאמן יותר מ־5,000 מגויסים כבר בשנה הראשונה, לאור הערכות הפנטגון כי יידרשו כ־15 אלף מורדים סורים מאומנים כדי לכבוש מחדש שטחים במזרח סוריה מידי המדינה האסלאמית (Stewart, 2015).

בדומה לתוכנית האימונים בעיראק, התוכנית הסורית נתקלה בשלושה מכשולים בולטים כבר בתחילתה: התפרקותה של קבוצת המורדים Hazm², שנתמכה על ידי ארצות הברית כחודשיים לאחר תחילת התוכנית; הקושי באיתור קבוצות מורדים מתונות מספיק כך שאפשר יהיה לתת בהן אמן; ותהליכי הווידוא והאישור הממושכים שנערכו למועמדים חדשים בדומה לתוכנית בעיראק. בעקבות קשיים אלו הצליחה ארצות הברית לאמן רק 60 מורדים עד חודש יולי 2017. מיעוט המאומנים ביחס לתקציב הגבוה שהוענק לתוכנית הוביל לביקורת מצד הקונגרס כלפי האסטרטגיה האמריקאית בסוריה ולסגירתה של התוכנית בחודש אוקטובר, לאחר שאומנו 150 מורדים.

עם סגירתה של תוכנית האימונים נשענה האסטרטגיה האמריקאית בסוריה על תקיפות אוויריות, מספר מצומצם של כמה עשרות חיילי כוחות מיוחדים וסיוע חשאי ליחידות של הצבא הסורי החופשי (FSA) (Black, 2015). עם התגברות התנופה בלחימה נגד המדינה האסלאמית ברבעון השני של 2016 החזיר הפנטגון את

מנגד, טראמפ לא עסק במיוחד במישור הסמנטי של נושא הכוחות הצבאיים ולא הטיל הגבלות מוצהרות על מספר הכוחות שנשלחו לשטח או על מטרותיהם. בשל כך היה ביכולתו לפעול בחופשיות רבה יותר בקבלת החלטות במישור הצבאי. החלטתו להעניק סמכויות רחבות יותר למשרד ההגנה ולכוחות הלוחמים בשטח הובילה לעלייה במספר החיילים בעיראק ובעיקר בסוריה באופן שאפשר, בצירוף מספר גורמים נוספים, את דחיקתה המוחלטת כמעט של המדינה האסלאמית מהאזור.

תמיכה בכוחות המקומיים

תקופת ברק אובמה

כינון יחסים עם הכוחות המקומיים ותמיכה בהם להובלת המאמצים הצבאיים בשטח היה אחד מן העקרונות המרכזיים שהתווה אובמה כחלק מהאסטרטגיה בסוריה ובעיראק. שיתוף הפעולה עם הצבא העיראקי והכוחות הכורדיים בעיראק ושיתוף הפעולה עם כוחות המורדים המתונים בסוריה היוו, לתפיסתו של אובמה, את התחליף הראוי ביותר למעורבות צבאית ישירה של הצבא האמריקאי. תוכנית "Train and Equip" שפעלה בעיראק ובסוריה כללה מערך אימונים לכוחות המקומיים וכן אספקת ציוד, כלי נשק ומידע מודיעיני. בתקופת כהונתו של אובמה, גם תוכנית האימונים בסוריה וגם זו בעיראק נתקלו בקשיים רציניים.

תוכנית אימונים בעיראק התקיימה בעבר בין השנים 2003 ו־2011, ובמסגרתה אומנו עשרות אלפי חיילי צבא בהשקעה של כ־25 מיליארד דולר. אובמה החליט להקים מחדש את מערך האימונים גם לאחר שאנשי הצבא שאומנו במסגרת אותה התוכנית לא הצליחו לבלום את התקדמות המדינה האסלאמית ואף ברחו משדה הקרב על אף יתרון מספרי ברור, בהותירם מאחור נשק אמריקאי שהגיע לידי המדינה האסלאמית (Kam, 2014). החל מינואר 2015 חיילים אמריקאים (ולאחר מכן גם חיילים ממדינות הקואליציה הבינלאומית) החלו לאמן כוחות כורדיים וחיילים מהצבא העיראקי. מטרת התוכנית הייתה להכשיר כ־5,000 חיילים בכל שישה שבועות ולהגיע לסך של 30 אלף חיילים כורדיים ועיראקים מאומנים בשנה אחת.

בפועל, תוכנית האימונים נתקלה בקשיים רבים: המורל הנמוך בקרב החיילים לאחר התבוסות בפני המדינה האסלאמית; השחיתות והפילוג בתוך שורות הצבא; היעדר המחויבות של צמרת הצבא לשליחת חיילים לאימונים; קושי בגיוס חיילים חדשים; עיסוקם של החיילים הקיימים בקרבות בשטח; והדרישה האמריקאית לבצע תהליך של וידוא ואישור (vetting) לכל החיילים שמגיעים לאימונים במטרה לוודא שאינם

תוכנית האימונים בתצורה חדשה, שהתמקדה באימון של עשרות חיילים נבחרים מכל קבוצת מורדים ולא באימון של קבוצות מורדים שלמות.

תקופת דונלד טראמפ

תוכנית האימונים בעיראק המשיכה לפעול במהלך כהונתו של טראמפ גם לאחר סיום המערכה המרכזית נגד המדינה האסלאמית בסוף 2017. השארתם של 5,000 חיילים אמריקאים להובלת התוכנית נעשתה במטרה לשמר את כשירות החיילים נגד פעילים של המדינה האסלאמית ולסייע לממשל העיראקי במימוש משילות חזקה ואפקטיבית יותר. עוד בחודש מארס 2017 התקיימה פגישה בין טראמפ לראש ממשלת עיראק חידר אל-עבאדי, שבמסגרתה אל-עבאדי הביע את רצונו לקבל מארצות הברית תמיכה ואימונים נוספים לכוחות הביטחון העיראקיים. בעקבות זאת אישר הקונגרס האמריקאי את המשך קיומה של תוכנית האימונים עד ה-31 בדצמבר 2019.

היחסים הטובים ששררו בין עיראק לארצות הברית בתקופת אובמה התערערו בסוף שנת 2018 והמשיכו להיות מתוחים לאורך שנת 2019 ותחילת 2020. זאת מפאת רצונו של הממשל העיראקי בנסיגה מהירה של הכוחות האמריקאיים, לעומת רצונו של טראמפ לשמר ואף להגדיל את הכוח הצבאי במדינה כדי למנוע התבססות איראנית (Shavit & Schwartz, 2017). חיכוכים אלו הובילו לסיומה של תוכנית האימונים בינואר 2020.

אם אובמה התנהל לפי תוכנית מסודרת, אפשר לאפיין את ההתנהלות של טראמפ כפרגמטית ונזילה.

בעוד תוכניות האימון והחימוש בעיראק התנהלו כסדרן בשנים 2017-2018, המצב בסוריה היה הפכפך הרבה יותר. במטרה להאיץ את תחילת המערכה על אֶרֶק, שנותרה העיר המאוכלסת המרכזית בשליטת המדינה האסלאמית בסוריה, הפנטגון ביקש מהממשל לחמש את הכוחות הכורדיים (Blinken, 2017). בתחילת חודש מאי 2017 נעתר ממשל טראמפ לבקשה זו והכריז על תחילתה של אספקת אמצעי חימוש למיליציות ה-YPG. ההחלטה היוותה שינוי משמעותי מהמדיניות ההססנית של אובמה ומרצונו להימנע מפגיעה ביחסים הדיפלומטיים עם טורקיה.

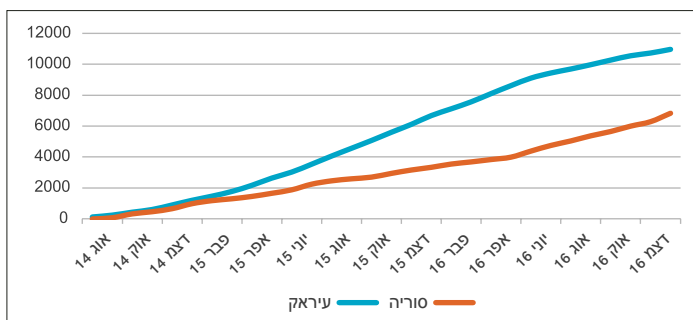
הסיוע החדש לכוחות הכורדיים אומנם סייע בשחרורה של אֶרֶק בסוף חודש אוקטובר 2017, אך הוא גם הוביל כצפוי לחיכוכים עם הממשל הטורקי.

בחודש נובמבר ולאחר הניצחון במערכה באֶרֶק, הצד הטורקי פרסם כי טראמפ הורה לממשלו להפסיק לחמש את הכוחות הכורדיים בסוריה. הממשל האמריקאי לא סתר את ההצהרה הטורקית וטען למוחרת היום כי כחלק מהמעבר לשלב כינון היציבות בסוריה הם עורכים שינויים והתאמות בתמיכה האמריקאית לכוחות בשטח (Fraser & Lederman, 2017). ההחלטה של טראמפ להפסיק לחמש את הכוחות הכורדיים הגיעה בהפתעה לפנטגון ולמחלקת המדינה, שלא יודעו על שינוי המדיניות המהיר (Fraser & Lederman, 2017). הפסקת התמיכה בכוחות הכורדיים נמשכה לתוך שנת 2018 עם ההכרזה של טראמפ על נסיגת אלפיים החיילים האמריקאים מסוריה. בהיעדר תמיכה אמריקאית ובעוד הם מתכוננים לתקיפה מצד הצבא הטורקי באזור הגבול, הכוחות הכורדיים הכריזו כי הם משעים את כלל פעולותיהם נגד המדינה האסלאמית במזרח סוריה (Chulov, 2018). למרות שטראמפ שינה את עמדתו והאט את היציאה האמריקאית מסוריה, הוא לא חזר בו מהתנערותו מהכוחות הכורדיים. בחודש אוקטובר 2019 טענה הממשלה הטורקית כי טראמפ העביר לידיה את ניהול המערכה נגד הפעילים הנותרים של המדינה האסלאמית, וכי היא נמצאת בעיצומן של הכנות לקראת מבצע צבאי בצפון סוריה, באזור שבו שהו כוחות כורדיים רבים. בתגובה להכרזה על המבצע הטורקי הורה טראמפ על נסיגה של כ-150 חיילים מצפון סוריה, כדי להימנע מהאפשרות שיתבקש להתערב בעימות המתעצם בין הכוחות הכורדיים לצבא הטורקי (Barnes & Schmitt, 2019).

לסיכום, בסוגיית הסיוע לכוחות המקומיים אובמה הוביל על ידי עקרונות ברורים שנקבעו מראש, ואשר אותם פעל ליישם על אף הופעתם של קשיים בשלבי ההטמעה הראשונים. למרות שתוכניות האימונים לא החלו בצורה חלקה הן בעיראק והן בסוריה, האסטרטגיה בממשל אובמה שהתבססה על לחימת by, with, and through מנעה את זניחתן. ההתמדה בישום התוכניות החלה להראות תוצאות בעיקר בעיראק, שבה אומנו כ-37 אלף חיילים שפעלו בשטח בעת שתנופת הלחימה התרחקה מידיה של המדינה האסלאמית. בזירה הסורית, לאור חוסר רצונו של אובמה להיכנס לעימות עם טורקיה, סוגיית החימוש נותרה ללא פתרון ממשי.

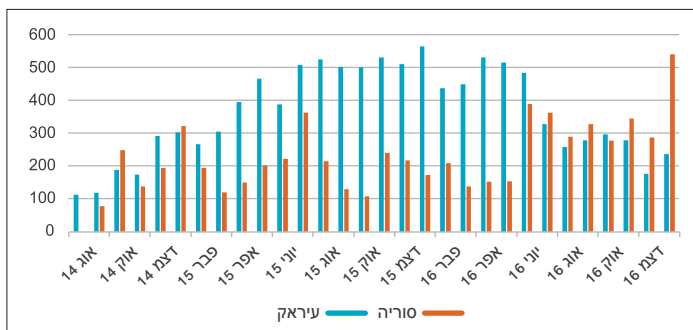
אם אובמה התנהל לפי תוכנית מסודרת, אפשר לאפיין את ההתנהלות של טראמפ כפרגמטית ונזילה. תוכניות האימונים בסוריה ובעיראק התייצבו במידה מסוימת בעת שטראמפ נכנס לתפקיד הנשיא, ולכן לא היה שום מניע לשינוי מרחיק לכת בהיבט המסוים הזה של האסטרטגיה האמריקאית. מנגד, טראמפ

תוך שבועיים בלבד, ולסך של 83 מדינות וארגונים שלקחו חלק בקואליציה עד סיום פעילותה בשנת 2020. מדינות ספורות השתתפו באופן פעיל בתקיפות האוויריות ומדינות רבות יותר סייעו באימון הכוחות המקומיים, תרמו אספקה של ציוד ותחמושת וכן העניקו סיוע כלכלי (Erani, 2016 & Barak). כפי שמתואר בתרשימים 1.6 ו-1.7, במהלך כהונתו של אובמה ועד ינואר 2017 הקואליציה הבינלאומית בהובלת ארצות הברית ביצעה 10,741 תקיפות אוויריות בעיראק ו-6,278 תקיפות אוויריות בסוריה (Airwars, 2018).

תרשים 5: עלייה במספר התקיפות האוויריות בסוריה ובעיראק בתקופת אובמה, 2014–2016

מקור: (Airwars 2018)

תרשים 6: מספר התקיפות האוויריות לפי חודש בתקופת אובמה, 2014–2016

מקור: (Airwars 2018)

בעוד התקיפות בעיראק ובסוריה בחודשים הראשונים הצליחו להאט, גם אם באופן חלקי, את השתלטותה של המדינה האסלאמית על ערים נוספות בעיראק ובסוריה, האסטרטגיה של הסתמכות בעיקר על תקיפות אוויריות לא הייתה חפה מבעיות. היכולת של כוחות הקואליציה לבצע תקיפות אוויריות מהירות ולאפשר נוכחות קבועה של מטוסי תקיפה מעל שטחי הלחימה הייתה מוגבלת, שכן בהיעדר מרכזי פעילות בסוריה ובעיראק המטוסים נדרשו להמריא משדות תעופה במדינות מרוחקות יותר דוגמת כווית, יוון, ירדן וטורקיה.

שבר את מדיניותו של אובמה בסוריה בהחלטתו לחמש באופן ישיר את המיליציות הכורדיות. לאחר שהמשימה הושלמה והמדינה האסלאמית נדחקה מהעיר החשובה ביותר שהחזיקה, טראמפ ביצע שינוי נוסף במדיניות האמריקאית, הסיר את התמיכה בכוחות הכורדיים ואפשר לטורקים לקדם את האינטרסים שלהם על חשבון בעלת הברית החשובה ביותר של ארצות הברית בלחימה בסוריה.

תקיפות אוויריות והקואליציה הבינלאומית

תקופת ברק אובמה

השימוש בתקיפות אוויריות היה מן האמצעים החשובים ביותר באסטרטגיה של אובמה למול המדינה האסלאמית. בתחילת המערכה התבצעו תקיפות אוויריות כדי להאט את התקדמותה של המדינה האסלאמית ולנטרל את האיום שהציבה על אינטרסים אמריקאיים באזור. לאחר הקמת הקואליציה הבינלאומית התקיפות נעשו תכופות יותר ואפשרו לבלום את ההתפשטות של המדינה האסלאמית בשטחי סוריה ועיראק ולפגוע במרכזי פעילות עיקריים.

התקיפות האוויריות הראשונות שביצע חיל האוויר האמריקאי בעיראק החלו בחודש אוגוסט 2014. התקיפות היו מוגבלות בהיקפן ומטרתיהן העיקריות היו הגנה על הקונסוליה האמריקאית בעיר ארביל (Erbil), על קבוצת המיעוט היזידי שהיו במצור בהר סינג'אר (Sinjar) ועל תשתיות אזרחיות חשובות שנכבשו על ידי המדינה האסלאמית, דוגמת סכר מוסול.

כבר בחודשים הראשונים לאחר עליית המדינה האסלאמית פעל אובמה להקמת קואליציה בינלאומית, בין היתר כדי להקל על ארצות הברית את עומס הלחימה ולמנוע את האפשרות שארצות הברית תמצא עצמה בשנית נכנסת כמעט לבדה למעורבות ארוכת טווח במדינה זרה. אובמה האמין בהקמת מסגרת בינלאומית שתזכה לתמיכה וללגיטימציה רחבה ותהיה בעלת סיכויים רבים יותר להצלחה צבאית ומדינית בטווח הארוך. בספטמבר 2014 הצטרפו לקואליציה מספר מדינות מהמזרח התיכון ובכללן מצרים, ירדן, לבנון ומדינות המפרץ, ובאותו החודש ארצות הברית וכוחות הקואליציה החלו בביצוע התקיפות הראשונות בשטח סוריה תוך שהם ממקדים את מאמצייהם בפגיעה בפעילים, במרכזי פיקוד ושליטה, באתרי אחסון ובמרכזים פיננסיים.

לאחר שאובמה הציג את רעיון הקואליציה הבינלאומית מעל בימת האו"ם בסוף חודש ספטמבר, מאמצים דיפלומטיים עוקבים של השליח המיוחד לקואליציה ג'ון אלן (ובכירי ממשל נוספים שביקרו במדינות רבות) הובילו להצטרפותן של יותר מ-40 מדינות

החלטתו של טראמפ לשנות את המדיניות בסוריה ולהוציא בסוף שנת 2018 אלפיים חיילים מהשטח. החלטה זו התבצעה מספר ימים לאחר שהשליח המיוחד לקואליציה ברט מקגורק ושר ההגנה ג'ים מאטיס הציגו לחברות הקואליציה את תוכניתם העתידית בסוריה, במטרה לגייס התחייבויות מחודשות משאר המדינות. ההחלטה יצרה משבר אמון בין הממשל האמריקאי לבין הקואליציה ובין טראמפ לבין מקגורק, שהתפטר במחאה על השינוי במדיניות (Brookings Institute, 2019).

עוד לפני היווצרות המשבר בין ארצות הברית לקואליציה, במהלך המחצית השנייה של 2016 ולאורך עשרת החודשים הראשונים של 2017 העבירה הקואליציה את מוקד התקיפות לסוריה, ובכך סייעה לכוחות המורדים במערכה הממושכת על א־רק. כפי שאפשר לראות בתרשימים 1.8 ו-1.9, מספר התקיפות בסוריה עלה במידה משמעותית בין החודשים מאי ואוקטובר 2017 והגיע לכ-1,400 תקיפות בחודש אוגוסט. דיווחים של ארגונים ואמצעי תקשורת על אזרחים רבים שנפגעו, לצד תקיפות רבות יותר מדי חודש, העידו על כך שטראמפ אימץ מדיניות מתירנית יותר מזו של קודמו בתפקיד באשר לפתיחה באש ולתקיפות מהאוויר (Antebi & Dekel, 2017).

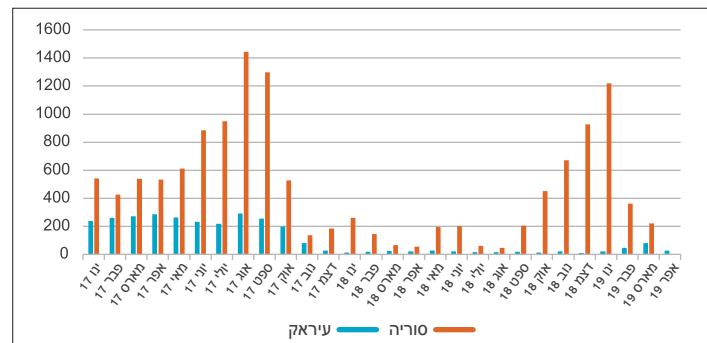
לאחר האטה זמנית בין אוקטובר 2018 לפברואר 2019, מספר תקיפות הקואליציה עלה באופן ניכר בעת שהתנהל קרב על המאחז הגדול האחרון של המדינה האסלאמית בסוריה – דיר א־זור. לאחר הכרזת הכוחות הכורדיים על ניצחון סופי במערכה נגד המדינה האסלאמית, מספר התקיפות בסוריה צנח. לאחר תחילת הנסיגה האמריקאית מסוריה, סנטקום והקואליציה הבינלאומית הפסיקו לדווח באופן פומבי על מספר התקיפות שהתבצעו בסוריה ועיראק. באפריל 2019, האחרון שבו פורסם מספר התקיפות על ידי סנטקום, דווח כי לא היו כלל תקיפות אוויריות בסוריה ובוצעו 28 תקיפות בלבד בעיראק.

בינואר 2020 ולאור הדעיכה המשמעותית בכוחה של המדינה האסלאמית, הקואליציה הבינלאומית הכריזה כי היא משעה את פעילותה בסוריה ובעיראק, לאחר שביצעה מעל 30 אלף תקיפות בשתי המדינות יחדיו. למרות שאיום המדינה האסלאמית לא הוסר באופן סופי בסוף שנת 2020 והארגון המשיך לפעול במדינות נוספות, המעורבות הזרה בסוריה ובעיראק הסתיימה בעיקרה עם סיום כהונתו של טראמפ כנשיא ארצות הברית. לסיכום, הקואליציה הבינלאומית שהייתה פרי מוחו של אובמה הצליחה לפעול בצורה מאורגנת ושיטתית במשך כשש שנים. בניגוד להיבטים אחרים באסטרטגיה הצבאית של אובמה, נראה כי הקואליציה הבינלאומית

בעיה נוספת הייתה סיכון האזרחים, שכן הלחימה התבצעה ברובה באזורים עירוניים, והיעדר מידע מודיעיני אמין מהקרקע הוביל לקושי באיתור מטרות איכותיות וגרם לפגיעה באזרחים (Levenson, 2021; Philipps et al., 2021). בעיה זו נפתרה חלקית רק לקראת סוף 2016, עם שליחתם של מפעילי ערכת בקרה קרקעית (JTAC – Joint Terminal Attack Controllers) לשטחי הלחימה כדי להכווין במדויק את התקיפות האוויריות. הקשיים בלחימה בשטח עירוני הובילו לכך שעד סוף 2016 תקפו מטוסי הקואליציה תשתיות כלכליות שהוחזקו על ידי המדינה האסלאמית, אך לרוב היה להן תפקיד דואלי והן שימשו גם את צרכיה הבסיסיים של האוכלוסייה המקומית, דוגמת אספקת חשמל, מים ומזון (Dekel, 2014).

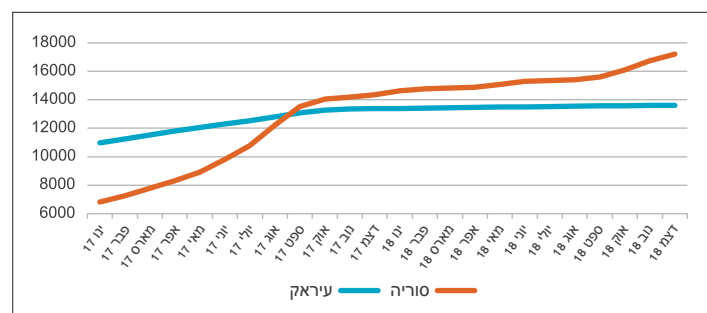
תקופת דונלד טראמפ

בעוד ארצות הברית המשיכה להוביל את פעילות הקואליציה גם בתקופת כהונתו של טראמפ, נראה כי העדפותיו לקבל החלטות לבדו או במעגל מצומצם השפיעו על תפיסת מחויבותה של ארצות הברית לקואליציה ולרעיון שיתוף הפעולה הרב־צדדי בלחימה נגד המדינה האסלאמית. המכשול הבולט ביותר היה

תרשים 7: מספר התקיפות האוויריות בחודש בתקופת טראמפ, 2019–2017

מקור: Airwars (2018); U.S. Department of Defense (n.d.).

תרשים 8: סך התקיפות האוויריות עד סוף דצמבר 2018

מקור: Airwars (2018); U.S. Department of Defense (n.d.).

בניגוד להיבטים אחרים באסטרטגיה הצבאית של אובמה, נראה כי הקואליציה הבינלאומית הייתה יוזמה שאושרה מבחינה רעיונית ומעשית גם על ידי טראמפ.

למטרות שלשמן הם נשלחו ולהשפעה של מרכיבים אלו על הציבור האמריקאי. אף שאובמה שלח כ-5,500 חיילים בטווח זמן של שנתיים בחזרה לסוריה ולעיראק, עדיין היה מדובר במספר מוגבל מאוד ביחס ליכולות האמריקאיות לסיים את הלחימה נגד המדינה האסלאמית במהירות רבה יותר, לאור העליונות הצבאית הברורה שלהם.

גם כאשר המספר היה גבוה, אובמה הדגיש את אי-מעורבות הכוחות בלחימה אקטיבית שאינה מתוחמת בזמן כנדבך מרכזי של הנוכחות הקרקעית. לכן, כל עוד הוא לא הגדיר את החיילים שנשלחו לעיראק ולסוריה כמעורבים אקטיבית בלחימה, הוא יכול היה לשלוח מאות אלפי יועצים, מאמנים, כוחות מיוחדים וצוותים לוגיסטיים מבלי להפר את הבטחותיו לציבור. לקראת סוף כהונתו ולאחר שזוהו חיילים שפעלו במרכז מוקדי הלחימה בסוריה, אובמה לא היה יכול עוד להכחיש שישנם חיילים על הקרקע בתפקידי לחימה שאינם לצורכי הגנה על אזרחים ומתקנים אמריקאיים, ולמעשה נשמטה הקרקע תחת רגליו בנושא הנוכחות הצבאית הקרקעית. מנגד, הסוגיה של נוכחות צבאית קרקעית לא הייתה חלק מעולם המושגים של טראמפ, ולכן לא היו לה השפעות ממשיות על האסטרטגיה שכוון. אף שטראמפ החליט לא לדווח באופן פומבי על מספר החיילים האמריקאים שנשלחו לסוריה ולעיראק, החלטה זו לא נעשתה כדי לרצות את דעת הקהל אלא במטרה לשמור על רכיב ההפתעה מול המדינה האסלאמית. העובדה שהעניק למפקדי הצבא סמכויות רחבות יותר בקבלת החלטות בנושאים טקטיים, ביניהם מספר הכוחות שנשלחו לשטח, הייתה בבחינת שינוי משמעותי מתקופת כהונתו של אובמה, והדבר אפשר לצבא לשלוח כוחות נוספים ללא צורך להתמודד עם ביקורת ציבורית. אומנם מספר החיילים שנשלחו לא התקרב ל-20 או 30 אלף חיילים כפי שטראמפ הציע בתקופת הבחירות, אך הוא היווה דחיפה חשובה להמשך הקרבות בשטח ועלה במהירות רבה יותר ובקפיצות חדות יותר מאשר בתקופת כהונתו של אובמה.

בסוגיית הסיוע לכוחות המקומיים, ההבדלים בין אובמה לטראמפ הם יותר נקודתיים מאשר מהותיים. טראמפ המשיך לקיים את תוכניות האימונים במתכונתן המקורית, אשר נתמכו בתקופת כהונתו של אובמה גם בסוריה וגם בעיראק.

הייתה יוזמה שאושרה מבחינה רעיונית ומעשית גם על ידי טראמפ. הנשיא לשעבר לא נטה לבקר את קיומה או את פועלה של הקואליציה ואף המשיך לפעול במסגרתה עד התפרקותה בתחילת 2020.

אף כי סך התקיפות האוויריות שבוצעו בתקופת כהונתם של הנשיאים אובמה וטראמפ היה זהה כמעט, המצב על הקרקע הוביל לכך שמרבית התקיפות בעיראק התרחשו בתקופת אובמה ומרבית התקיפות בסוריה התרחשו בתקופת טראמפ. בין אוקטובר 2014 לדצמבר 2016, 63 אחוזים מסך תקיפות הקואליציה בוצעו בעיראק ו-37 אחוזים מהתקיפות בוצעו בסוריה. לאחר שנתו הראשונה של טראמפ בתפקיד, שבה הצבא העיראקי השיג שליטה על מרבית השטחים הכבושים והושג ניצחון במוסול, הקואליציה התמקדה בסוריה. בין ינואר 2017 לאפריל 2019 נצפתה מגמה הפוכה – 68 אחוזים מכלל התקיפות בוצעו בסוריה ו-32 אחוזים בלבד מהתקיפות בוצעו בעיראק.

ניתוח ומסקנות

המעורבות הצבאית בסוריה ובעיראק במסגרת המערכה נגד המדינה האסלאמית נשענה על אסטרטגיה צבאית שהתבססה על שלושה עקרונות מרכזיים: הכנסתם של כוחות קרקעיים; סיוע ואימון הכוחות המקומיים; ותקיפות אוויריות במסגרת הקואליציה הבינלאומית. אלו הוגדרו על ידי אובמה כעקרונות מנחים במהלך כהונתו השנייה בבית הלבן, ועל אף מספר הבדלים עקרונות אלו המשיכו להתקיים גם בתקופתו של טראמפ. חלק מן ההבדלים באסטרטגיה נבעו מהחלטותיו האישיות של טראמפ, דוגמת הכנסת כוחות קרקעיים לשטח וחימוש ישיר של הכוחות הכורדיים, וחלקם נבעו מהמצב בשטח דוגמת מיקוד התקיפות האוויריות והמשך תוכניות האימונים. בסוגיית הנוכחות הצבאית הקרקעית של חיילי ארצות הברית על אדמת סוריה ועיראק, ההבדלים המרכזיים בין טראמפ לאובמה מתמצים בשני היבטים: ההתייחסות לעצם הנוכחות של הכוחות והסמכות להחליט על שינוי מספר החיילים בשטח. בניגוד לאובמה, שהיה הסמכות הראשית באשר למספר החיילים שנשלחו לזירת הלחימה, טראמפ העניק את סמכויות החלטה לפנטגון עם כניסתו לתפקיד. בעוד אובמה התייחס באופן רציף ותכוף לסוגיה ולהשפעותיה על האסטרטגיה הצבאית במערכה נגד המדינה האסלאמית, טראמפ כלל לא ייחס לה חשיבות ולא פעל במסגרת האילוצים המגולמים בה.

ההבדל המהותיים בתפיסת משמעות הסוגיה התבטאו בצורה ברורה בשטח. לאורך תקופת כהונתו אובמה היה מודע מאוד למספר החיילים שנשלחו,

או לבסס תמיכה ארוכת טווח. זאת מכיוון שכעבור חצי שנה הופסק החימוש הישיר של YPG, עם השגת המטרה העיקרית של כיבוש אֶרֶקָה מידי המדינה האסלאמית. הסרת התמיכה מה־YPG החזירה את טראמפ לפעול לפי האסטרטגיה שהתווה אובמה, אך מערכת היחסים עם המורדים הכורדים נפגעה במידה ניכרת באופן שככל הנראה לא הייתה מאפשרת שיתוף פעולה הדוק נוסף, אילו חזרה המדינה האסלאמית לפעול בסוריה. הקמתה של הקואליציה הבינלאומית והתקיפות

האוויריות היו היבט מרכזי נוסף במדיניות הצבאית של אובמה וטראמפ בלחימה נגד המדינה האסלאמית. רעיון הקואליציה הבינלאומית נוצר מתוך ההבנה של אובמה שכניסתה של ארצות הברית לבדה למערכה ממושכת תקשה על קיום לחימה רציף. האידיאולוגיה של המדינה האסלאמית הציבה איום על מדינות מערביות וערביות כאחת והובילה להיענות מהירה של מדינות רבות. הלחימה כחלק מהקואליציה נמשכה באופן רציף ותמכה במאמצי הכוחות בשטח הן בתקופת אובמה והן בתקופת טראמפ עד לסיום המערכה הכוללת בתחילת 2020.

ההבדלים העיקריים בין אובמה לטראמפ הם במיקוד התקיפות וברמת המחויבות לפעול במסגרת רב־צדדית לאורך זמן. ההבדלים במיקוד התקיפות נבעו מהמחצב בשטח. בתקופת אובמה המאמץ המרכזי היה בעיראק ובתקופת טראמפ המאמץ המרכזי הוסט לסוריה. בהשוואה כמותית, אף שטראמפ טען בתקופת הבחירות כי הוא יפציץ בצורה מסיבית את המדינה האסלאמית, בפועל מספר התקיפות שנערכו ב־29 חודשי פעילות הקואליציה בתקופת אובמה בין אוגוסט 2014 לדצמבר 2016 וב־28 חודשי פעילות הקואליציה בתקופת טראמפ בין ינואר 2017 לאפריל 2019 היו זהים כמעט. חריגה הייתה הטלת הפצצה הלא־גרעינית הגדולה ביותר בארסנל הנשק האמריקאי לעבר מאחז של המדינה האסלאמית באפגניסטן, שנועדה להעביר מסר של מחויבות לפעול באמצעים חמורים כנגד איומים מבחוץ (Gilboa, 2017).

יצוין כי במסגרת מחקר זה לא התבצעה השוואה כמותית של מספר החימושים ששוחררו בכל תקיפה או של מספר האזרחים הנפגעים – נתונים שיכלו להעיד בצורה טובה יותר על השוני בעצימות התקיפות בין שני הנשיאים. עם זאת, דיווחים תקשורתיים ודוחות של ארגונים דוגמת Airwars טענו כי מספר האזרחים ההרוגים היה גבוה יותר במידה משמעותית לאורך כהונתו של טראמפ בהשוואה לתקופת כהונתו של אובמה – דבר שעשוי להצביע על מדיניות תקיפות מתירנית יותר בתקופתו של טראמפ לעומת תקופת אובמה.

עם זאת טראמפ ביצע שינוי נקודתי בסוגיית החימוש הישיר והפומבי לכוחות הכורדיים בסוריה, במטרה להאיץ את המערכה על אֶרֶקָה ולהשיג ניצחון נוסף על המדינה האסלאמית, לאחר שזו נדחקה מעיראק.

האסטרטגיה האמריקאית לא הצליחה להשיג במלואם את רצונותיהם ומטרותיהם של שני נשיאיה.

אסטרטגיית הלחימה של אובמה התבססה על העיקרון של הובלה מאחור (Dombrowski & Reich, 2018), בעת שהכוחות המקומיים נמצאו בחזית הלחימה. חוסר יכולתו של הממשל העיראקי לשמור על משילות לאחר הנסיגה ב־2011 ואוזלת ידו בבלימת המדינה האסלאמית לאורך שנת 2014, יחד עם היעדר שותפים חזקים שערים אפשר לשתף פעולה בסוריה – כל אלה אתגרו את רצונו של אובמה לתת לכוחות המקומיים להוביל את המאמצים הצבאיים בשדה הקרב, אך לא גרמו לנטישת האסטרטגיה.

האסטרטגיה של אובמה הובילה ליצירתן של שתי תוכניות אימונים. הראשונה אימנה בתוך שנתיים כ־25 אלף איש אלף מכוחות הביטחון העיראקיים, 8,500 עובדי מערך האנטי־טרור ו־12 אלף מחיילי הפשמרגה הכורדית (Baron, 2017). השנייה אימנה מספר מצומצם יותר של מורדים סורים ופעלה לסירוגין מינואר 2015. בהמשיכו את דרכו של אובמה שימר טראמפ את מסגרות התמיכה בכוחות המקומיים, לאו דווקא מכיוון שאימץ את האסטרטגיה של אובמה כלשונה אלא מתוך הכרח עקב המחצב בשטח ובהיעדר סיבה ממשית להפסיק את התהליכים שכבר החלו. בעת כניסת טראמפ לתפקידו התייצבו תוכנית האימונים בעיראק ובסוריה ופעלו ברציפות.

השינוי הבולט ביותר של טראמפ באסטרטגיה של אובמה בסוריה נערך חודשים ספורים לאחר כניסתו לתפקיד ועסק בסוגיית החימוש של המורדים הכורדים. במהלך הלחימה נגד המדינה האסלאמית, המיליציה הכורדית YPG (שהובילה את קואליציית ה־SDF) הפכה לאחת השותפות החשובות ביותר של ארצות הברית בלחימה נגד המדינה האסלאמית. בעוד שארצות הברית העניקה תמיכה כלכלית וסיוע צבאי לקואליציית ה־SDF כבר בתקופת כהונתו של אובמה, ההכרה ב־YPG כישות נפרדת, שניתן לתמוך בה באופן ישיר ללא המעטפת של קואליציית ה־SDF, היא זו שהיוותה את השינוי המהותי בתקופת כהונתו של טראמפ.

התמיכה של טראמפ בכורדים התבררה כמהלך אד הוק אסטרטגי ולא כניסיון ליצור יחסים אמיתיים

- Airwars (2018, December 16). *US-led Coalition airstrikes on ISIS in Iraq & Syria, 2014–2018*. <https://bit.ly/3uGV88e>
- Al-hajj, T. (2022, March 15). *The insurgency of ISIS in Syria*. Carnegie Endowment for International Peace. <https://carnegieendowment.org/sada/86643>
- Antebi, L., & Dekel, U. (2017, June 20). *The new United States policy against the Islamic State: Ramifications for asymmetric warfare*. INSS Insight no. 942. <http://www.jstor.org/stable/resrep08847>
- Baker, P., Cooper, H., & Sanger, D. (2015, October 30). Obama sends special operations forces to help fight ISIS in Syria. *The New York Times*. <https://nyti.ms/38Lu2op>
- Baldor, L. (2017, March 9). *Official: Couple hundred US Marines go into Syria*. AP News. <https://bit.ly/3NTSLdK>
- Barnes, J. E., & Schmitt, E. (2019, October 13). Trump orders withdrawal of U.S. troops from Northern Syria. *The New York Times*. <https://nyti.ms/3vB4cwn>
- Baron, K., & Defense One (2017, January 18). *How the U.S. Military sees the Anti-ISIS fight*. The Atlantic. <https://bit.ly/39piilh>
- Black, I. (2015, March 2). US Syria policy in tatters after favoured 'moderate' rebels disband. *The Guardian*. <https://bit.ly/3OQpzKL>
- Blinken, A. (2017, January 31). To defeat ISIS, arm the Syrian Kurds. *The New York Times*. <https://nyti.ms/3w4v4Uy>
- Borger, J. (2018, December 20). Trump shocks allies and advisers with plan to pull US troops out of Syria. *The Guardian*. <https://bit.ly/3ORz2YV>
- Borger, J. & McKernan, B. (2019, October 9). Donald Trump has handed over Isis fight in Syria, Turkey says, as offensive looms. *The Guardian*. <https://bit.ly/3LDH05U>
- Brookings Institute (2019, September 10). *The counter-ISIS coalition: Diplomacy and security in action* [Video]. YouTube. <https://bit.ly/3OQbVho>
- C-Span (2016, April 25). *State Department daily briefing*. <https://bit.ly/38NxxwH2>
- Chmaytelli, M., & Reuters Staff (2018, February 5). *U.S. forces begin reducing numbers in Iraq: Iraqi spokesman*. Reuters. <https://reut.rs/3vz4inU>
- Chulov, M. (2018, December 14). Isis withdraws from last urban stronghold in Syria. *The Guardian*. <https://bit.ly/383K4d3>
- Dekel, U. (2014, October 29). *The United States and the Coalition versus the Islamic State: Too limited an approach*. INSS Insight no. 622. <http://www.jstor.org/stable/resrep08842>
- Dekel, U. (2015, September 30). *Syria: Time to reformulate the rules of the game*. INSS Insight no. 750. <http://www.jstor.org/stable/resrep08746>
- DeYoung, K., & Gearan, A. (2014, June 19). Obama sending up to 300 soldiers to Iraq as advisers, says move is limited. *The Washington Post*. <https://wapo.st/3OR8dUW>
- DMDC (n.d.). *DoD Personnel, Workforce Reports & Publications*. <https://bit.ly/3nURhk5>
- Dombrowski, P., & Reich, S. (2018). Beyond the tweets: President Trump's continuity in military operations. *Strategic Studies Quarterly*, 12(2), 56–81. <http://www.jstor.org/stable/26430816>

לסיכום, אובמה הגיע למערכה עם המדינה האסלאמית כשהוא מחזיק בעקרונות ברורים באשר לשיטת הלחימה ולעומק הלחימה שאליו היה מוכן להגיע. ניסיונותיו להימנע מהכנסת כוחות קרקעיים תוך תמיכה בכוחות מקומיים להובלת הלחימה וסיוע התקפי אווירי שניתן בתוך מסגרת רב־צדדית בינלאומית היוו את עמודי התווך של אסטרטגיית הלחימה שלו. אובמה דבק בעקרונות אלו על חשבון התקדמות מהירה יותר במערכה. כניסתו של טראמפ לבית הלבן ורצונו לסיים את המערכה נגד המדינה האסלאמית במהירות הובילו למספר שינויים באסטרטגיית הלחימה, חלקם נקודתיים וחלקם מהותיים.

טראמפ אומנם נהג לבקר את התנהלותו של אובמה, אך חרף זאת אפשר לומר כי אסטרטגיית הלחימה שלפיה פעל טראמפ הייתה המשך ישיר של המסגרת האסטרטגית שהתווה אובמה עם כניסתו למערכה בשנת 2014. שינויים מרכזיים שנערכו באסטרטגיה דוגמת האצלת סמכויות רחבות יותר לצבא, הגדלת מספר החיילים על הקרקע וחימושם הישיר של הכוחות הכורדיים נועדו לקדם במהירות את מאמצי הלחימה האחרונים, אך הם נעשו על חשבון סיכון חיילים אמריקאים, הרעה ביחסי ארצות הברית עם בעלות בריתה ואף סכסוכים עם חברי ממשלו של טראמפ בתוך הבית הלבן.

במבחן התוצאה, האסטרטגיה האמריקאית פעלה רק באופן חלקי. רמת האיום שהציבה המדינה האסלאמית לאחר סוף 2020 ויכולותיה לכבוש שטחים עירוניים מרכזיים פחתו בצורה משמעותית. עם זאת ונכון למועד כתיבתו של מאמר זה, המדינה האסלאמית עודנה פעילה במספר מדינות במזרח התיכון ובאפריקה, כולל בסוריה ובעיראק, תוך שהיא ממשיכה להוציא לפעול תקיפות מאורגנות, לגייס פעילים חדשים ולשמור על נוכחות רציפה ברשתות החברתיות (Al-hajj, 2022). אם המטרות המוצהרות של אובמה וטראמפ היו הבסת המדינה האסלאמית ותשתיותיה במטרה למנוע כל אפשרות עתידית של חזרתה לפעילות, האסטרטגיה האמריקאית לא הצליחה להשיג במלואם את רצונותיהם ומטרותיהם של שני נשיאים.

הילה אוסובסקי היא בעלת תואר שני מחקרי בתוכנית לדיפלומטיה באוניברסיטת תל אביב. לפני כן שירתה ארבע שנים במחלקה לקשרי חוץ בצה"ל ושנתיים נוספות כאנליסטית בחטיבת המחקר. hilla_osovsky@hotmail.com

מקורות

- Agerholm, H. (2016, December 16). *Five years after Barack Obama withdrew US troops from Iraq, thousands remain*. Independent. <https://bit.ly/3vVhaE1>

- Dreazen, Y. (2017, August 25). *Candidate Trump promised to stay out of foreign wars. President Trump is escalating them*. Vox. <https://bit.ly/3kx6NRB>
- Eran, E., & Barak, A. (2016). The United States vs. the Islamic State. in Y. Schweitzer & O. Einav, (Eds). *The Islamic State: How viable is it?* (pp. 229-237). INSS. <https://bit.ly/3Fh1MGf>
- Fraser, S., & Lederman, J. (2017, November 25). *US cutting off its supply of arms to Kurds fighting in Syria*. AP News. <https://bit.ly/380xawy>
- Galeotti, M. (2016, July 15). *Trump wants America to stop being the world's policeman — and start being its rent-a-cop*. Vox. <https://bit.ly/3sbjlg7>
- Gaouette, N., & Starr, B. (2016, March 12). *Trump is calling for 30,000 troops. Would that defeat ISIS?* CNN News. <https://cnn.it/3LIFiQU>
- Gilboa, E. (2017). *President Trump: Formulating strategy as he goes along*. Begin-Sadat Center for Strategic Studies, Paper no.451. <http://www.jstor.org/stable/resrep04533>
- Gordon, M., & Schmitt, E. (2017, May 9). *Trump to arm Syrian Kurds, even as Turkey strongly objects*. *The New York Times*. <https://nyti.ms/3KElxf>
- Hennigan, W.J. (2017, March 30). *Trump administration stops disclosing troop deployments in Iraq and Syria*. *Los Angeles Times*. <https://lat.ms/3F9QHGY>
- Kam, E. (2014, October 13). *The Rise of the Islamic State: The strategic surprise*. INSS Insight no. 651. <http://www.jstor.org/stable/resrep08820>
- Levenson, M. (2021, December 18). *What to know about the civilian casualty files*. *The New York Times*. <https://nyti.ms/377VR90>
- Lubold, G. (2014, May 28). *Obama says U.S. will no longer be the world's policeman*. *Foreign Policy*. <https://bit.ly/3LDcqJW>
- Lynch III, T.F. (2015, October 1). *The U.S. military and countering ISIS*. Middle East Institute. <https://bit.ly/3yx1Hv1>
- McLeary, P. (2016, May 26). *First look: Pictures of U.S. commandos on the front lines in Syria*. *Foreign Policy*. <https://bit.ly/3ya7J6h>
- Mohammed, A., Stewart, P., & Zengerle, P. (2015, October 30). *In policy shift, Obama to send U.S. special forces to Syria*. Reuters. <https://reut.rs/3sbl4rd>
- Philipps, D., Schmidt, E., & Mazzetti, M. (2021, December 12). *Civilian deaths mounted as secret unit pounded ISIS*, *The New York Times*. <https://nyti.ms/3kzNdE8>
- Robson, S. (2016, April 13). *Kurdish peshmerga getting heavy weapons for Mosul push*. Stars and Stripes. <https://bit.ly/3LDdXQc>
- Rogin, J. (2016, June 22) *Obama's generals want more U.S. troops in Iraq*. *The Washington Post*. <https://wapo.st/3MIWupB>
- Shanker, T. (2008, December 3). *Campaign promises on ending the war in Iraq now muted by reality*. *The New York Times*. <https://nyti.ms/3851zts>
- Shavit, E., & Schwartz, J. (2017, July 6). *Iraq on the day after the liberation of Mosul*. INSS Insight no. 949. <http://www.jstor.org/stable/resrep08441>
- Shinkman, P. D. (2020, September 9). *U.S. to withdraw 2,200 troops from Iraq, general says*. US News. <https://bit.ly/37TA865>
- Sloat, A. (2019, October 9). *The U.S. played down Turkey's concerns about Syrian Kurdish forces. That couldn't last*. *The Washington Post*. <https://wapo.st/3MI2JtK>
- Stewart, P. (2015, January 16). *Pentagon to deploy 400 troops to train Syrian rebels*. Reuters. <https://reut.rs/3LGh1ek>
- Stewart, P., & Torbati, Y. (2015, December 2). *U.S. deploying new force to Iraq to boost fight against Islamic State*. Reuters. <https://reut.rs/3LGAVpl>
- The Hill Staff (2016, September 7). *Transcript of Donald Trump's speech on national security in Philadelphia* [Speech transcript]. The Hill. <https://bit.ly/38EVTXb>
- The White House (2014, May 28). *Remarks by the president at the United States Military Academy commencement ceremony* [Press Release]. <https://bit.ly/3kRsY5f>
- Trump, D. [@realDonaldTrump] (2018a, December 20). *Does the USA want to be the Policeman of the Middle East, getting NOTHING but spending precious lives and trillions* [Tweet]. Twitter. <https://bit.ly/3s9lttf>
- Trump, D. [@realDonaldTrump] (2018b, December 31). *If anybody but Donald Trump did what I did in Syria, which was an ISIS loaded mess when I became* [Tweet]. Twitter. <https://bit.ly/3vCaYBN>
- U.S. Department of Defence (n.d.). *Operation inherent resolve targeted operations to defeat ISIS*. <https://dod.defense.gov/OIR/Airstrikes/>
- Yadlin, A. (2015). *The Islamic State challenge: How severe is it?* in Y. Schweitzer & O. Einav, (Eds). *The Islamic State: How viable is it?* (pp. 275-283). INSS. <https://bit.ly/3Fh1MGf>
- Youssef, N. A. (2019, February 5). *Top U.S. commander in Mideast wasn't consulted on Syria pullout*. *The Wall Street Journal*. <https://on.wsj.com/3ydJWCu>
- Zenko, M. (2015, December 3) *What Obama really meant by 'No Boots on the Ground'*. *The Atlantic*. <https://bit.ly/3w1VQN4>

הערות

- 1 הכוחות הסוריים הדמוקרטיים (SDF) הם קואליציה של מיליציות כורדיות ולוחמים סונים שהוקמו ונתמכו על ידי ארצות הברית בלחימה נגד המדינה האסלאמית בסוריה.
- 2 קבוצת המורדים Hazm הוקמה בעקבות איחוד של 12 פלגי מורדים בסוריה ופעלה מינואר 2014 ועד התפרקותה במאוס 2015. לאורך פעילותה קיימה הקבוצה שיתופי פעולה הדוקים עם צבא סוריה החופשי.